

До  
Членовете на научното жури,  
утвърдено със заповед 377/19.06.2020 година  
на Ректора на ВСУ “Черноризец Храбър”

## СТАНОВИЩЕ

от проф. д.н. Живко Иванов Драганов относно дисертационния труд на  
Гергана Костова Върбанова на тема “Правен режим на електронните  
документи”, представен за присъждане на образователната и научна степен  
“доктор” в научно направление 3.6. “Право” (Гражданско и семейно право)

### **Уважаеми членове на научното жури,**

Представям на Вашето внимание становището ми относно  
научноизследователската дейност и относно качествата на дисертационния  
труд на Гергана Костова Върбанова, на тема “Правен режим на електронните  
документи”.

### **I. Обща характеристика на дисертационния труд**

Дисертационният труд е в обем от 205 страници. Използваната научна  
литература съдържа 115 заглавия на български език и над 30 заглавия на  
английски. В библиографията са включени и над 20 съдебни решения.  
Направени са 179 бележки под линия. Трудът се състои от увод, три глави,  
заключение и научни и научно-приложни приноси. В увода се определят  
актуалността, обекта, предмета, целите и задачите и методологията на  
изследването. Глава първа съдържа анализ на обща характеристика на  
писмения документ. Втора глава е озаглавена „Правна уредба на  
електронните документи“ и обхваща изследване на основните международни  
актове, на източниците в правото на ЕС и на вътрешните норми, които  
уреждат отношенията във връзка с електронните документи. Разгледани са  
въпросите относно формата на електронния документ, видовете електронни

документи, електронния подпис и особеностите относно субектите на електронното изявление. Трета глава съдържа изследване на въпросите относно използването на електронните документи като доказателства в гражданския процес.

Представени са четири публикации по тематиката на дисертационния труд, три от които на български и една на английски език. Две от публикациите представляват статии в авторитетни научни списания, а другите две са доклади от научни конференции.

## **II. Научни и научно-приложни приноси и достойнства на дисертационния труд**

Представеният дисертационен труд представлява оригинално съчинение, което допринася за развитието на научните изследвания в областта на електронния документ и на електронния подпис. Проблематика е актуална и с нарастващо значение за правната наука и за практиката. Появата и интензивното развитие на електронните комуникации налага създаването на правна уредба, която да отговаря на новите реалности в обществените отношения, като предостави възможност за използване на съвременните технически средства. Актуален пример за ролята на електронните средства в отношенията в съвременното общество е пандемията COVID-19, която доведе до необходимост от максимално ограничаване на физическото общуване и съответно до засилване на използването на електронните и онлайн форми, включително в съдебните производства. По тези причини, макар и темата да е била и по-рано предмет на научни изследвания в правната ни литература, това не лишава представения труд от научна новост.

Трудът притежава множество научни и научно – приложни приноси. Изследването обогатява съществуващите знания в областта на електронния документ и на електронния подпис. То включва анализ на международноправните актове, на правото на ЕС и на вътрешното ни право, като е отделено внимание на съдебната практика. Като принос на дисертацията следва да се признае изследването на понятието „електронен

документ“ в българското право и в правото на ЕС. На следващо място, приносен характер има анализът на възможностите за упражняване на процесуални права в електронна форма в рамките на гражданския процес. Научен принос представлява и изследването на процесуалните норми относно доказването, при отчитане на особеностите на електронния документ. Освен за обогатяването на научните изследвания, дисертацията допринася още и за развитието на практиката. Важно приложно значение имат изследването на техническите възможности за събиране на доказателства под формата на електронни документи, анализът на възможностите за представяне на електронни документи в гражданския процес и др.

Следва да се отбележи, че научните и приложни приноси са коректно отразени от докторанта.

### **III. Критични бележки и препоръки към автора**

Без от това да се засягат достойнствата на представения дисертационен труд и с оглед евентуалното му публикуване, към автора могат да бъдат отправени и някои критични бележки и препоръки.

Първа глава се състои от едва десет страници, което е недостатъчно за обособяването ѝ. От друга страна, втората глава обхваща по-голямата част от същинското изследване и включва въпроси, които могат и следва да бъдат разгледани самостоятелно, като съдържанието е по-скоро механично, а не смислово обособено. То включва анализ на източниците на правната уредба (международни, в правото на ЕС и национални); анализ на понятието и видовете електронни документи, на електронния подпис, а накрая и на субектите на електронното изявление.

При изследването на правото на ЕС не е отделено необходимото внимание на ограниченията на приложното поле на Регламент 910/2014. Това е необходимо, за да се установи съотношението между наднационалната и вътрешната правна уредба на електронния документ и на електронния подпис. Не може да се сподели изводът, че Регламент 910/2014 дефинира

понятието електронен документ „в широк смисъл“, докато националното ни законодателство установява специална уредба относно правните последици на електронния документ в тесен смисъл (стр.104). Дефинициите от Регламент 910/2014 имат самостоятелно правно значение, те не са предназначени да служат като общи дефиниции, които да се доразвиват в националното право. Изобщо съотношението между нормите от правото на ЕС и тези от вътрешното право, не е като общи към специални норми. Именно за това е необходимо да се определи обхватът на приложното поле на Регламента.

#### **IV. Заключение**

Дисертационният труд “Правен режим на електронните документи” представлява оригинално научно изследване, с приноси за развитието на науката и практиката, което следва да получи положителна оценка. Трудът разкрива задълбочените познания на дисертанта в материята на електронния документ и електронния подпис и способността му да води научна дискусия. Считам, че дисертацията отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ и на Правилника за прилагането му, за получаване на образователната и научна степен „доктор”.

**С оглед изложеното предлагам на научното жури да вземе решение за присъждане на Гергана Костова Върбанова образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6. “Право” (Гражданско и семейно право).**

04.07. 2020  
гр. София

Член на научното жури: .....  
(проф. д.н. Живко Драганов)